

14.2.2024

V/2720/2024

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) vastuullisuusraportti vuodelta 2023

Sisällysluettelo

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) vastuullisuusraportti vuodelta 2023

	1
1. Johdanto	2
2. Johdon katsaus	2
3. Valvirasta	3
4. Vastuullisuustyön johtaminen ja hallinto sekä vastuullisuusraportin laadinta	5
5. Valviran kädenjälki eli toiminnan myönteiset vaikutukset toimintaympäristöön	6
6. Valviran jalanjälki eli toiminnan kielteiset vaikutukset toimintaympäristöön	8
7. Vuodesta 2024	9
8. Raportin jakelu ja tiedoksi saattaminen	9

1. Johdanto

Valtiokonttori (VK) suosittaa kaikkia valtion organisaatioita laatimaan vuosittain toiminnastaan vastuullisuusraportin. Raportti suositellaan tehtäväksi kalenterivuodesta ja julkaistavan seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä. Valtion organisaatioiden vastuullisuustoiminnan keskiössä ovat omalla toiminnalla aikaansaadut vaikutukset tunnistettuihin tavoitteisiin joko kielteisten vaikutusten vähenemisenä (*toiminnan jalanjälki*) tai myönteisten vaikutusten lisääntymisenä (*toiminnan kädenjälki*).

Valtion organisaatiot raportoivat, miten ne toiminnallaan edesauttavat itse valitsemiensa 3–5 Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. [YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma, Agenda 2030 \(YK-liitto.fi\)](#), tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. YK:n kestävän kehityksen tavoitteita on yhteensä 17 ja alatavoitteita on yhteensä 169.

Puhuttaessa *vastuullisuudesta* tarkoitetaan usein organisaatioiden toiminnan eettisyyttä; sosiaalisen vastuun, kulttuurisen vastuun, ympäristövastuun ja taloudellisen vastuun yhteisvaikutuksesta. Vastuullisuuden ohella puhutaan myös *kestävästä kehityksestä (sustainability)* eli sellaisista toimintatavoista, jotka takaavat samanlaiset toimintamahdollisuudet myös seuraaville sukupolville. Alan käsitteet ovat jatkuvasti kehittyviä ja yhteiskunnan ja sen ilmiöiden mukana muuttuvia. Ja niinpä käsitteiden täsmällinen määrittely ei ole tarkoituksenmukaista. Tässä raportissa käytetään pääasiassa termiä *vastuullisuus*, jota käytetään myös Valtiokonttorin antamassa ohjeessa.

Valtiokonttori laatii vuosittain organisaatioiden vastuullisuusraporteista valtiotasoisien yhteenvedon. Yhteenvedon tavoitteena on luoda valtionhallinnon sidosryhmille ja valtionhallinnolle itselleen kokonaiskuva valtionhallinnon toimista vastuullisuuden edistämiseksi. Valtiokonttori julkaisee yhteenvedon edellisen kalenterivuoden raporteista syyskuun loppuun mennessä. [Yhteenvedo vuodesta 2022 on luettavissa Valtiokonttorin verkkosivuilta \(vk.fi\)](#).

2. Johdon katsaus

Valvira on sitoutunut toimimaan vastuullisesti ja kehittämään jatkuvasti toimintaamme ja osaamistamme. Valviran strategisessa kehittämässä käsitteet vastuullisuus, kestävyys ja vaikuttavuus tukevat vahvasti toisiaan.

Valviran tavoitteena on, että vastuullisuutemme on kokonaisvaltaista; vastuullisuustyömme on jokapäiväistä kestävän ja hyvän elämän edellytysten luomista nykyisille ja tuleville sukupolville.

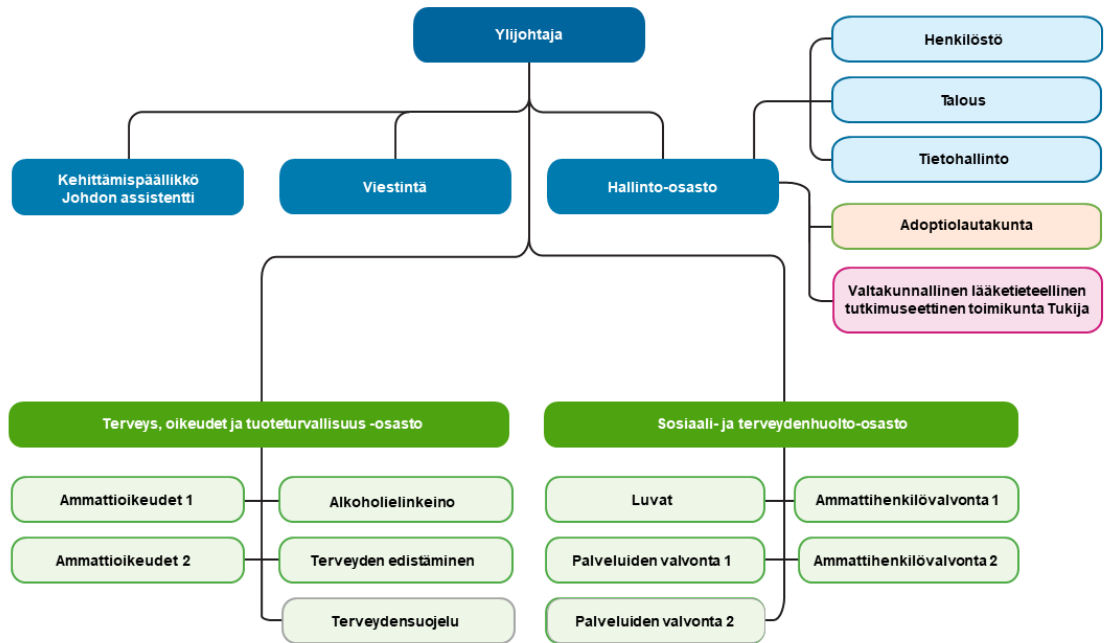
Valviran työn yhteiskunnallinen vastuu pohjautuu lakisääteisiin tehtäviimme ja tähtää väestön hyvinvoinnin sekä palvelujen turvaamiseen osana sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tavoitteita. Valviran toiminnan vastuullisuuden perustana ovat STM-konsernin strategia, viraston arvot ja strategia sekä hyvää hallintoa koskevat säännökset.

Tämä on Valviran vastuullisuusraportti vuodesta 2023. Valvirassa on integroitu vastuullisuuden tavoitteiden asettaminen ja raportointi osaksi muita strategisia prosesseja, muun muassa osaksi tulossopimusta sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Vuonna 2023 Valvira osallistui hallinnonalan sekä koko valtiosektorin vastuullisuustyön yhteiskehittämiseen ja toi vastuullisuustyötä näkyväksi. Valvira kehitti hankintatoimintoon vastuullisemmaksi. Valvira jatkaa vaikuttamista yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja kehittämistoimintaa vahvistaakseen vastuullisuutta.

3. Valvirasta

Valvira on sosiaali- ja terveysministeriön (STM) hallinnonalan keskusvirasto. Valvirassa työskentelee noin 210 asiantuntijaa. Valviran toimipisteet sijaitsevat Helsingissä ja Rovaniemellä. Valviran yhteydessä toimivat kaksi itsenäistä elintä; Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta (TUKIJA) ja adoptiolautakunta.

Valvira on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan keskusvirasto. Valvomme sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, alkoholielinkeinon sekä ympäristöterveydenhuollon asianmukaisuutta. Myönnämme sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonalan lupia ja ohjaamme aluehallintovirastoja.

Kuva 1. Valviran organisaatio.

Valviran toiminta nojaa osaltaan [Julkiego hallinnon strategiassa \(vm.fi\)](#) määriteltyyn lupaukseen yhteiskunnalle; Julkisen hallinto rakentaa tulevaisuuden kestävää arkea ja kaikissa tilanteissa toimivaa ja turvallista yhteiskuntaa.

Valviran toiminta perustuu lupa- ja valvontatoiminnan strategian (valvira.fi) ohella [STM-konsernin uudistuneeseen strategiaan \(stm.fi\)](#), joka osaltaan edistää yhteiskunnan kokonaiskestävyyttä. STM-konsernin uudistuneen strategian vaikutustavoitteita ovat

1. Turvaamme väestön hyvinvoinnin kaikissa tilanteissa
2. Varmistamme vaikuttavat palvelut ja etuudet kestäväällä tavalla
3. Ehkäisemme ja vähennämme ihmisten eriarvoisuutta
4. Edistämme sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista
5. Parannamme elin- ja työympäristön terveyttä ja turvallisuutta.

[Valviran strategia \(valvira.fi\)](#) nojaa kolmeen strategiseen painopisteeseen. Ne kertovat siitä, mikä sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontatoiminnassa on erityisen tärkeää. Ensimmäinen strateginen painopiste on, että **vahvistamme vastuullista toimintaa asiakas-, potilas- ja elinympäristöturvallisuuden parantamiseksi**. Tämä korostaa omavalvonnan merkitystä.

Toinen strateginen painopiste on, että **turvaamme valvonnan yhdenmukaisuutta ja ihmisten yhdenvertaisuutta**. On tärkeää varmistaa, että viranomaisen – Valviran, aluehallintovirastojen, hyvinvointialueiden ja kuntien – lupa- ja valvontatoiminta on yhdenmukaista.

Kolmas strateginen painopiste on, että **hyödynnämme tietoa vaikuttavaan valvontaan**. Tämä korostaa laadukkaan ja kattavan tiedon ja sen hyödyntämisen merkitystä.

Valviran strategiassa painopisteiden lisäksi on neljä niin sanottua mahdollistajaa, joiden avulla Valvira luo edellytykset painopisteiden ja niihin liittyvien tavoitteiden toteuttamiselle. Nämä mahdollistajat ovat

- palveleva digitalisaatio
- osallistava yhteistyö ja verkostoituminen
- ennakoiva ja vaikuttava viestintä
- osaava ja hyvinvoiva henkilöstö.

Lisää Valvirasta voi lukea viraston verkkosivulta www.valvira.fi, laista [Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta, 669/2008 \(finlex.fi\)](#) ja [Valtioneuvoston asetuksesta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta, 676/2008 \(finlex.fi\)](#).

4. Vastuullisuustyön johtaminen ja hallinto sekä vastuullisuusraportin laadinta

Valvira on sitoutunut edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Kestävän kehityksen ja vastuullisuuden koordinointi on keskitetty Valviran hallinto-osastolle. Hallintojohtaja on johtoryhmän jäsen ja vastaa siitä, että johtoryhmälle raportoidaan säännöllisesti kestävän kehityksen ja vastuullisuuden asioista. Näitä asioita käsitellään johtoryhmässä tarvittaessa, aina silloin, kun niihin liittyy sellaisia kysymyksiä, joita Valviran työjärjestyksen mukaan käsitellään johtoryhmässä.

Valviran johto päättää vastuullisuustyön painopisteet, mutta niiden edistäminen on operatiivista toimintaa, jota tekevät asiantuntijat osana virkatyötään. Vastuullisuuskysymyksiä ei ole tarkoituksenmukaista erottaa omaksi itsenäiseksi kokonaisuudeksi Valviran toiminnassa. Vastuullisuus-näkökulma on poikkileikkaava teema Valviran toiminnassa; vastuullisuuskysymyksiä käsitellään osana Valviran muita strategisia valintoja. Myös vastuullisuuskysymyksiin liittyvä riskinhallinta on osa muuta Valviran riskinhallintatyötä. Vastuullisuuskysymyksiä tarkastellaan osana viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen valmistelua. Tarkastelun yhteydessä myös kehitetään vastuullisuusraporttia paremmin hyödyttämään virastoa ja sidosryhmiä.

Tämän vastuullisuusraportin laadinnassa on noudatettu [Valtiokonttorin valtion organisaatiolle antamaa ohjeistusta \(2.9.2021\)](#). Raporttiluonnos käsiteltiin ennen sen hyväksymistä johtoryhmässä (14.2.2024) ja ylin johto on sen vahvistanut. Raportti sisältää Valviran toteuttamat keskeisimmät vastuullisuustoimet vuonna 2023. Lisäksi raportoidaan vuonna 2023 asetetun jalan jälkitavoitteiden toteutuminen.

5. Valviran kädenjälki eli toiminnan myönteiset vaikutukset toimintaympäristöön

Valvira laati vuonna 2022 ensimmäisen viraston asiakkaisiin suuntautuvan toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman (Dnro V/27784/2022). Sen toimeenpano aloitettiin vuoden 2023 alussa ja se jatkuu vuonna 2024. Vastuullisuustavoitteet integroitiin suunnitelman toimeenpanossa seuraaviin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin ja alatavoitteisiin:

Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisia/5.6 Taata yhtäläiset mahdollisuudet seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä lisääntymisoikeudet kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman ja Pekingin toimintaohjelman sekä niiden arviointikonferenssien päätösasiakirjojen mukaisesti sovitulla tavalla.

Valviran tavoite: Jatketaan hedelmöityshoitoklinikoiden valvontaa, myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen näkökulmasta.

Valviran toimenpiteet: Valvira jatkoi hedelmöityshoitoklinikoiden valvontaa. Valvira antoi ohjauskirjeet sukupuolen vahvistaneiden oikeudesta hedelmöityshoitoihin sekä hoidoissa ylijääneiden alkuiden käytöstä. Valvonnassa ei yhdenvertaisuuden tai tasa-arvon näkökulmasta tullut esiin erityisesti huomioitavia valvontasioita.

Tavoite 10: Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä/10.3 Taata yhtäläiset mahdollisuudet ja vähentää eriarvoista kohtelua muun muassa poistamalla syrjinnän mahdollistavat lait, politiikat ja käytännöt sekä edistämällä asianmukaista lainsäädäntöä, politiikkoja ja toimenpiteitä.

Valviran tavoite 1: Varmistetaan viestinnän ja sähköisen asioinnin käytettävyys ja saavutettavuus eri väestöryhmille.

*Valviran toimenpiteet: Uusi **valvira.fi-verkkosivusto** julkaistiin syyskuun alussa. Sivusto täyttää lain vaatimat saavutettavuuden AA-tason kriteerit, ja osin myös AAA-tason kriteerit. Sivustolla on toistaiseksi väliaikainen saavutettavuusseloste.*

Varsinainen saavutettavuusseloste julkaistaan, kun saavutettavuusarviointi on kokonaisuudessaan valmis. Valvira.fi-sivusto täyttää kokonaisuutena saavutettavuusvaatimukset hyvin, mutta sivustolla olevissa tiedostoissa on eräitä saavutettavuushaasteita.

*Uudistettu **Alkoholielinkeinorekisterin Allun** sähköinen asiointi otettiin käyttöön. Allun aktiivinen kehitystyö jatkuu edelleen myös saavutettavuuden osalta. Tavoitteena on AA-tason kriteerit täyttävä sähköinen asiointipalvelu. **Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajarekisteri Soterin** saavutettavuusauditointi on kesken.*

Valvira tavoite 2: Ohjataan viraston toimivallan puitteissa varhaiskasvatuksen palveluntuottajien ja -järjestäjien omavalvontaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien laadinnassa.

Valviran toimenpiteet: Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986), ns. tasa-arvolaki, velvoittaa laatimaan toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnitelman varhaiskasvatukseen. Valviran antama omavalvontamääräys päivitettiin kesällä (19.06.2023, dnro: V/22436/2023) ja päivityksen yhteydessä huomioitiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain muutokset. Lisäksi muutokset huomioitiin määräyksestä annetussa Valviran ohjeessa ja lomakemallissa. Valvira piti marraskuussa varhaiskasvatuksen palveluntuottajille ja -järjestäjille omavalvontakoulutusta. Lakimuutosten toimeenpano jatkuu tapauskohtaisena ohjauksena ja neuvontana.

Lisäksi Valviran vastuullisuustyössä jatkettiin aiemmin tunnistettujen YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämistä osana viraston lakisääteistä perustehtävää. Valvira on tunnistanut toimintansa ja sidosryhmiensä kannalta kolme keskeistä YK:n kestävän kehityksen tavoitetta, joihin virasto toimissaan pyrkii erityisesti vaikuttamaan. Nämä ovat seuraavien YK:n kestävän kehityksen kolmen päätavoitteen alla: 1) Terveyttä ja hyvinvointia, 2) Sukupuolten tasa-arvo ja 3) Puhdas vesi ja sanitaatio. Käytännön toimista voi lukea [Valviran tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa \(valvira.fi\)](#).

Sosiaali- ja terveysalan valvonnan vaikutuksista ja vaikuttavuudesta sekä erityisesti niiden mittaamisesta on vain hyvin rajallisesti tutkimustietoa. Eri tekijät vaikuttavat valvonnan kohteeseen ja siten valvonnan vaikutuksia toteutuneeseen myönteiseen (tai kielteiseen) muutokseen on haasteellista mitata erityisesti lyhyellä aikavälillä. Myös vastuullisuustoiminnan vaikutusten arviointi valvontatyössä on haasteellista. Valvira on tunnistanut haasteet toiminnan mittaamisessa, ja virasto ei toistaiseksi käytä vastuullisuustyössään numeerisia mittareita arvioidessaan valvontatoiminnan vastuullisuutta. Valvira tunnistaa tämän kehittämiskohdan ja kehittää edelleen vastuullisuustyön seurantaa ja arviointia.

6. Valviran jalanjälki eli toiminnan kielteiset vaikutukset toimintaympäristöön

Valvira toteuttaa aktiivisesti toimenpiteitä, joiden tavoitteena on muiden ohella viraston jalanjäljen pienentäminen. Näitä toimenpiteitä on käytännön tasolla kuvattu seuraavissa asiakirjoissa:

- [Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta julkisten hankintojen strategiasta \(10.9.2020\) \(pdf\)](#)
- [Valtioneuvoston periaatepäätös valtion toimitilastrategiaksi \(16.12.2021\) \(pdf\)](#)
- [Valtion matkustusstrategia \(VM:n julkaisu 2021:15\) \(pdf\)](#)
- [VM:n suositus sukupuolten tasa-arvon edistämisestä valtion virastoissa \(19.12.2017\) \(pdf\)](#)
- [Valtioneuvoston hankintaohje 2023 \(VN:n julkaisu 2023:33\) \(pdf\)](#)

Valtiokonttori kehittää valtionhallinnon yhteistä, julkista datapankkia, [tutkihallintoa.fi -palvelua](#), konsernitoimijoiden vastuulla olevien toimintojen jalanjälkitiedoista. Datapankkiin kerätään valtionhallinnon organisaatioiden hiilijalanjälkeen liittyviä tietoja Hanselilta, Palkeiden matkustuspalveluista sekä Senaatti-kiinteistöiltä. Toistaiseksi datapankissa on esitetty vuosia 2020–2021 koskevat tiedot valtionhallinnosta hallinnonaloittain ja päästöjen osalta myös virastotasolla.

Valviran jalanjälkitavoite vuodelle 2023 oli hankintojen ekologinen kestävyys. Valvira pyrkii hankintatoiminnassaan huolehtimaan julkisten palveluiden tuottavuudesta, laadusta, kestävydestä ja vaikuttavuudesta. Valvira kehitti hankintatoimintaansa [Hankintaluotsi \(hansel.fi\)](#) -työkalun avulla. Vastuullisuuden näkökulmasta painopisteinä olivat toimitilat sekä innovaatiot (Valviran palveluiden digitalisaatio).

Valviran hiilijalanjälki koostuu ennen kaikkea toimitiloista. Virastossa tehostettiin jo aiemmin toimitilojen käyttöä (Helsingin toimipisteen muutto monikäyttötiloihin vuonna 2020). Vuonna 2023 Valvira käynnisti Rovaniemen toimipisteensä muuttoprojektin. Toimipiste muuttaa vuoden 2024 kesällä monta virastoa kattavaan valtion virastotaloon. Tilaratkaisussa varmistetaan tilojen terveellisyys ja esteettömyys, mutta myös ekologinen kestävyys; tilankäyttöä uudistamalla voidaan vähentää päästöjä.

Valvira pyrki digitaalisten ratkaisujen hankinnoissa edistämään ilmastoystävällistä hankintatoimintaa sekä huomioimaan palvelujen elinkaari ja hiilijalanjälki. Valviran palveluiden digitalisaation edistämisessä tärkeässä roolissa olivat erityisesti Alkoholielinkeinorekisteri, Allu, ja Sosiaali- ja terveydenhuollon

palveluntuottajarekisteri, Soteri. Digitalisaatio edisti myös pyrkimyksiä vähentää tulostamista ja paperipostia.

Edellä mainittujen lisäksi Valvira tuo esiin sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta, että viraston henkilöstöpolitiikalla edistetään yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Henkilöstöpolitiikan toimenpiteistä ja tulosten kehittymisestä raportoidaan vuosittain [Valviran tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa \(valvira.fi\)](#). Lisäksi keskeinen osa vastuullisuustyötä (ja toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimeenpanoa) oli henkilöstön koulutus tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin.

7. Vuodesta 2024

Vuodelle 2024 Valvira on nostanut vastuullisuusasiat tulosohjauksesta vastaavan sosiaali- ja terveysministeriön kanssa käytäviin tulosneuvotteluihin. [Tulosso-
pimukseen \(valvira.fi\)](#) on kirjattu tulostavoitteeksi koko kaudelle (vuodet 2024–2027) kestävyuden huomioiminen kaikessa toiminnassa. Vuoden 2024 tavoitetasona on, että Valvira on laatinut vastuullisuusraportin koskien vuotta 2023 ja asettanut vastuullisuustavoitteet vuodelle 2024.

Valvira jatkaa vastuullisuustoimintansa viestinnän kehittämistä. Virasto myös jatkaa vaikuttamista STM:n hallinnonalan ja Valtiokonttorin vastuullisuusverkostoissa.

8. Raportin jakelu ja tiedoksi saattaminen

Jakelu	Valtiokonttori
Tiedoksi	STM/kirjaamo